

Domstolar i Sverige.

Om man vill arbeta med domstolar i Sverige krävs det att man är JURIST, alltså utbildad på lagen.

Olika juridiska områden.

Juristen har olika specialområden, de kan inte kunna allt om alla lagar.

Dessa områden är:

- 1) **Civilrätt** behandlar *tvister* mellan . En *tvist* är att det samma som att någon är oense om något. Ingen behöver alltså ha gjort något olagligt.
- 2) **Straffrätt**, handlar om att någon begår en *handling* som är straffbar emot en annan medborgare eller företag. Vi har i Sverige bestämt att vissa saker ska vara straffbara att utföra oavsett om personerna/företagen är överens att göra det.
- 3) **Offentlig rätt** handlar om relationen mellan medborgare/företag och stat eller kommun.
- 4) **Processrätt** behandlar hur våra domstolar ska bete sig, hur ska man göra vid ett tryckfrihetsmål t.ex.
- 5) **Internationell privaträtt**, om ni gifter er med en tysk utbytesstudent och ynglar av er, är det då tyska eller svenska arvregler som ska gälla?
- 6) **Folkrätt**, handlar om folkmord, krigsregler, gränsdragningar etc.

Dessa områden påverkar vilken domstol som ska döma.

Olika domstolar avgör olika områden. Inom Sveriges gränser finns det tre olika typer av domstolar: *Allmänna Domstolar*, *Förvaltningsdomstolar* och *Specialdomstolar*.

Allmänna Domstolar sysslar med civilrätt och straffrätt.

Förvaltningsdomstolar sysslar med offentlig rätt.

Specialdomstolar sysslar med specialområden, typ Arbetsdomstolen sysslar med arbetsfrågor etc.

Instanser i de olika domstolarna:

Allmänna domstolar har tre *instanser*:

1. *Tingsrätt*, det finns tingsrätter i stort sett i varje större centralort.
2. *Hovrätt*, finns det 6 st i Stockholm, Göteborg, Malmö, Jönköping, Sundsvall och Umeå.
3. *Högsta Domstolen*. Finns en i Stockholm.

De flesta mål kan överklagas från tingsrätten till hovrätten, däremot tar Högsta Domstolen bara upp prejudicerande fall. Ett prejudicerande fall är ett fall som kommer att bilda ett prejudikat. (Tack så mycket för den fina förklaringen!). Ett Prejudikat är ett fall som visar hur domstolar ska döma i liknande fall, alltså ett fall som är principiellt viktigt för att domstolarna ska förstå hur de ska göra i framtiden.

Förvaltningsdomstolarna har också tre instanser:

1. Länsrätt, en i varje län.
2. Kammarrätt, finns i Stockholm, Göteborg, Sundsvall och Jönköping.
3. Regeringsrätten finns i Stockholm.

Man kan alltid överklaga beslut från länsrätt till kammarrätt, men Regeringsrätten tar bara upp principiellt viktiga fall.

Hur går en rättegång till?

Alla rättegångar börjar i den första instansen alltså Tingsrätt eller Länsrätt.

När man träffas i en domstol kallas det för *domstolsförhandling*. Hur rättegången går till beror på om det är ett brottsmål eller ett civilmål.

Civilmål.

I ett civilmål så förekommer ingen åklagare, där finns de som tvistar om något, de får berätta hur de anser att domstolen ska döma. En domare dömer. Om man vill kan ha hjälp av en advokat.

Brottmål.

Det finns två parter, målsägande (den som blivit utsatt för brottet) och tilltalad (den åtalade). Åklagaren hjälper målsägande och en försvarsadvokat hjälper den tilltalade.

Vittnen får kallas av båda parter. Vittnen svärs in, de är alltså under *ed*, det är straffbart att ljuga i en domstol. Annan bevisning ska också läggas fram för domstolen.

Det är en plikt att vittna inför domstol!

Själva domarkåren är lite olika sammansatt i olika typer av rättegångar, det som varierar är antalet *nämndemän*. Ordförande är alltid en *Juristdomare*. Nämndemän är politiskt tillsatta och inte juridiskt utbildade.

- 1) Rättegången börjar med att åklagaren berättar hur han/hon tror att brottet har gått till. Detta är för att den tilltalade ska veta vad det är han/hon är anklagad för.
- 2) Sen får försvaret ge sin syn på saken.
- 3) Därefter sker *slutplädningen*, en sammanfattning från båda parter. (Det är i slutplädningen som alla amerikanska filmer och tv-serier alltid flippar ut. I den uppmärksammade rättegången i Malexandermorden så läste ett av offrens fru upp ett känsloladdat tal som fick mycket stor kritik av jurister.)
- 4) Efter slutplädningen så går nämndemän och domaren igenom målet och avkunnar dom. Om nämndemännen är oense så är domarens röst avgörande.
- 5) När beslut är fattat *avkunnas domen* av domaren.
- 6) Om inte domen överklagas av antingen den tilltalade eller målsägande så *vinner domen laga kraft*. Detta betyder helt enkelt att från och med nu gäller domen.
- 7) Om domen överklagas så kan den tilltalade hållas kvar i häktet i inväntan på ny rättegång men detta sker enbart vid grova brott.

Blir du dömd så hamnar du i kriminalvården eller får avlägga böter.